

LA DEDICACIÓ LABORAL DELS ESTUDIANTS DEL GRAU EN HUMANITATS DURANT ELS ESTUDIS

En el marc del Pla d'Ajuts de Suport a la Qualitat i a la Innovació en l'Aprenentatge i el Coneixement, PlaCLIK 2018-2019, la Facultat d'Humanitats va iniciar un **estudi sobre la dedicació laboral dels estudiants del Grau en Humanitats durant els estudis i la seva incidència en el rendiment acadèmic**. Aquest estudi ha estat dirigit pels professors Josep Maria Castellà i Lidon i Maria Betlem Castellà i Pujols, i ha estat dut a terme amb la col·laboració de la Unitat de Projectes Estudis i Qualitat de la Universitat Pompeu Fabra, que ha realitzat el disseny, implementació i anàlisi de l'enquesta, així com de l'empresa *TalentOrigami*, que ha estat l'encarregada de dissenyar i implementar dos focus grup i efectuar l'anàlisi de la informació obtinguda.

Motivació i definició del projecte

La dedicació laboral dels estudiants simultània als estudis ha estat argument a favor i en contra de diverses mesures pedagògiques als graus (sistema de seminaris, avaluació contínua, graus de tres anys, horaris de tarda, etc.). La UPF ha estat considerada sovint, des dels seus inicis, com una "universitat de dedicació a temps complet", però, especialment a partir de la crisi econòmica de 2008, s'ha multiplicat el nombre d'estudiants que compaginen els estudis i la feina. Cal doncs, disposar de dades per confirmar o qüestionar les afirmacions que es fan al respecte.

Amb aquest estudi s'ha cercat de saber quants estudiants del *Grau en Humanitats* compaginen els estudis amb una dedicació laboral, quantes hores hi dediquen, si això interfereix amb els seus horaris acadèmics i quina és la correlació que té la dedicació laboral amb el rendiment acadèmic, tant en les notes obtingudes com en el ritme de finalització del grau. L'estudi ha comptat amb dues fases, una primera on s'ha utilitzat una metodologia quantitativa i una segona de metodologia qualitativa (focus grup).

La primera fase, al seu torn, consta de dues parts. A la primera s'ha fet una enquesta a tots els estudiants del *Grau en Humanitats* per saber si compaginen el grau amb la feina o pràctiques (remunerades o no) i quina és la seva dedicació a l'estudi. I, en una segona part, s'han creuat els resultats de l'enquesta amb els resultats acadèmics dels estudiants (taxa de rendiment i nota mitjana del curs) per tal de veure si la combinació d'estudis i feina afecta d'alguna manera el rendiment acadèmic.

La segona fase ha consistit en la realització de dos focus grup entre els estudiants del Grau en Humanitats. El Focus Grup és una tècnica d'investigació que s'executa mitjançant dinàmiques grupals d'intercanvi d'opinions. Es tracta d'un grup de discussió on es dialoga sobre un tema amb l'objectiu de recollir els punts en consens i en desacord, i es genera informació gràcies a la interacció entre tots els participants.

Resultats i conclusions

a/ Compaginació i horaris

En l'enquesta realitzada en la primera part de l'estudi s'observa que el percentatge d'estudiants que compaginen els estudis amb una feina o amb pràctiques és del 78,5%, i únicament un 21,5% estudia a temps complet. Un 70% dels estudiants que treballen tenen una dedicació a la feina o pràctiques remunerades de menys de 20 hores a la setmana, la meitat d'una jornada laboral completa, si bé el 51,4% treballa més de 16 hores setmanals.

Els estudiants valoren com a difícil la compaginació d'estudis i feina. Més d'un 50% la situen en els valors 4 o 5 en una escala de 0 a 5, on el valor 5 implica que és molt difícil la compaginació. Els estudiants que treballen ho fan bàsicament per pagar-se les seves despeses, com ara la matrícula, el transport, els àpats a la universitat, el material acadèmic (llibres, fotocòpies...) i despeses d'oci com sopars, concerts o viatges. Són pocs els que contribueixen amb el seu salari directament a l'economia familiar, tot i que el sou que guanyen és evidentment un descàrrec per a la família.

El solapament d'horaris entre feina i estudis s'incrementa en cada curs, així com la dificultat de compaginar els estudis i la feina. Aquest aspecte pot estar relacionat, molt probablement, amb els horaris dels estudis d'Humanitats a 3r i 4t curs.

El 25,8% dels estudiants afirma que dedica menys de cinc hores a la setmana a l'estudi fora de l'aula i el 38,8% n'hi dedica entre 6 i 10. Els estudiants que compaginen l'estudi amb una feina o pràctica destinen menys temps a l'assistència a classe i a l'estudi fora de l'aula que els estudiants que estudien a temps complet.

b/ Rendiment acadèmic

La taxa de rendiment (percentatge de crèdits superats respecte els crèdits matriculats) del *Grau en Humanitats* de la UPF frega el 90% i se situa netament per sobre de la resta dels estudis d'Humanitats del sistema universitari català. Una taxa de rendiment tan elevada implica que els estudiants pràcticament aproven totes les assignatures matriculades. La taxa de rendiment ha augmentat després de l'últim increment de taxes universitàries: els estudiants ajusten molt més els crèdits matriculats i procuren aprovar-los tots, ja que repetir-los té un elevat sobrecost. Tanmateix, els estudiants que dediquen a la feina o pràctiques remunerades més de 20 hores a la setmana tenen una taxa de rendiment descendent: a més hores de feina més baixa és la taxa de rendiment i menys crèdits han matriculat, tot i que, com a mínim, matriculen de mitjana les 2/3 parts del curs.

Quin impacte té el fet de treballar en el nombre de crèdits matriculats? Els estudiants que compaginen els estudis amb una feina o pràctiques remunerades a temps complet tendeixen a matricular uns 17 crèdits menys dels que matriculen els estudiants que no treballen o realitzen feines amb menys dedicació.

L'anàlisi es complementa amb la nota mitjana que obtenen els estudiants. S'ha pogut veure que la nota mitjana augmenta a partir de les 16 hores d'estudi fora de l'aula cada setmana, situant-se en valors propers o superiors al 8; disminueix quan la dedicació a la feina és de 10

hores a la setmana o més, i se situa en valors inferiors al 7 quan es dediquen més de 20 hores setmanals a la feina. Per tant, la dedicació a una feina o pràctiques remunerades té una correlació significativa i negativa amb la nota mitjana.

c/ Focus grup i propostes

Els focus grup realitzats permeten aportar tot un conjunt de matisos als resultats obtinguts en la primera fase de l'estudi i fan que el resultat global sigui molt coherent i se'n puguin extreure conclusions rellevants.

El *Grau en Humanitats* té un gran nombre d'estudiants que compaginen estudis amb feina, amb diferents càrregues laborals que responen principalment al motiu pel qual estan treballant. Alguns manifesten fer-ho per tenir més independència personal i no dependre de les famílies, però un nombre significatiu de participants dels focus grup ho fan per poder pagar-se la matrícula, comenten que potser no estudiarien si no treballessin i, en un dels casos amb jornada completa, afirma que treballa per poder viure.

S'ha observat que disposen d'eines i recursos per planificar-se i organitzar els estudis i són conscients que ocupen espais de temps lliure per ocupar-se dels estudis. Ara bé, el fet de disposar d'aquests recursos no eximeix d'un impacte emocional i físic derivat del fet de compaginar els estudis amb una feina. Els participants han manifestat patir bloqueig mental (manca de concentració i atenció en alguns moments) i ansietat.

Els estudiants aporten algunes idees sobre mesures que es podrien incorporar per tenir una experiència d'aprenentatge amb més qualitat. Una de les primeres fa referència a la comprensió del professorat, demanant que sigui conscient des del mateix moment de la matrícula de quins perfils té a l'aula per atendre les dificultats que pot presentar un alumne que està treballant mentre estudia.

Altres mesures que permetrien facilitar la tasca a l'estudiant que treballa són les següents: flexibilitzar l'assistència obligatòria, compactar horaris, separar o comprimir algunes assignatures amb massa contingut, aprofitar millor les tutories, reduir els canvis en el pla docent, ampliar les opcions per ser avaluats, flexibilitzar els terminis d'entrega sense penalització, revisar la correspondència entre el nombre de crèdits i el volum de feina exigida –sobretot en el cas de les optatives–, i que sigui menor el recàrrec econòmic a l'hora de repetir assignatures.